

Ateak itxita, zauriak irekita

2010ean Egunkariako auzipetuak absolbitu egin zituzten. Estatu aparatuek sorturiko ipuin zentzugabeari amaiera eman zion epai hark. Baina duela hamar urteko operazioaren ondorioak agerian daude oraindik: egunkariak itxita segitzen du, tortura eta tratu txarrak ez dira ikertu, eta auzi ekonomikoa epaiketara bidean da.

| URKO APAOLAZA AVILA |

2003KO OTSAILAREN 20AN euskal prentsaren kontra inoiz egin den eraso larrietako bat abiarazi zuen Guardia Zibilak. Espainiako Auzitegi Nazionalako epaile Juan del Olmoren aginduz, hainbat egoitza arakatu eta *Euskaldunon Egunkaria* itxi zuten. Egunkarian ardurak izan zituzten hamar lagunen etxetan ere sartu ziren, gauez, eta hainbat egunez inkomunikatuta izan ondoren baldintzarik gabe espetxeratu zituzten haietako sei. Tortura salaketak izan ziren –atxilotuetako bat ospitalera eraman behar izan zuten oraindik argitu ez diren arrazoiengatik– eta kezka berehalakoan nagusitu zen.

Egun horietan jazotakoak sekulako eragina izan zuen euskal gizartean, Donostian egin zen manifestazio erraldoiarekin neurtu daiteke jendearen kezka norainokoa. Atxilotuak apurka libre geratu ziren –kasu batzuetan kartzelan hilabete luzeak egin ondoren–. Del Olmo epaileak egunkaria sei hilabetez itxita mantentzeko agindu zuen auto baten bidez. Ez zen gehiago ireki. Hortik hilabete batzuetara, sumarioa sekretupetik atera zenean, muntaia horren guztiaren argudio nagusia zein zen jakin zen: Egunkariak ETArekin konexio ekonomiko omen zuela.

Zenbait medio eta politikari *Euskaldunon Egunkaria* kriminalizatzen hasiak ziren 90eko hamarkadan, ETAren berripapera zela esanez. 2001ean guardia zibilak euskalgingtzako hainbat enpresa ikertzen hasi

GARIKOTZ GARIALDE / ARGAZKI PRESS

Egunkariaren kontrako operazioak kezka eta larritasuna sortu zuen jendartean.

ziren, lehenago *Egin* ixteko erabiliak izan ziren ETAren paper batzuk oinarri hartuta. Eginahalak egin zituzten lotura ekonomikoa justifikatzen zuen froga nimitoenaren bila, baita beste operazio polizial bat antolatu ere. 2003ko urrian egunkariaren kudeaketa ekonomikoan parte hartu zuten beste zortzi

lagun atxilotu zituzten. Berriz ere inkomunikazioa, berriz torturaren mamua.

Irakurketa politikoa eginez gero, askoren ustez Espainiako Estatuak ezker abertzaleetik haragoko abertzaletasunari mezua helarazi nahi zion, hain justu Ibarretxe lehendakariak estatutu politiko berrirako plana aurkeztu zuen garai beroan –ETAren *entorno*-aren kontrako operazio gehiago ere izan ziren, bat nabarmentzearren, AEKren kontrakoa–. Baina guardia zibilek ez zuten bihi bat ere aurkitu galdeketa eta erregistroetan Egunkaria ETArekin lotzeko. Orduan, konexio

**Absoluzio epaiak
Juan Del Olmoren
instrukzioa ipurdi bistan
utzi zuen 2010ean**

Auzi ekonomikoak auzipetuak oraindik ez dira zigorretik salbu, epaiketa egiteko arriskua handia baita.

ekonomikoak huts eginik, Del Olmok auzia bitan banandu zuen: auzi nagusia eta auzi ekonomiko. Auzi Nagusirako dedukzio soilez eraikitako errelatoa jarri zuen instrukzio-epaileak mahai gainean eta zazpi lagun prozesatu zituen: Txema Auzmendi, Joan Mari Torrealdei, Iñaki Uria, Martxelo Otamendi, Xabier Oleaga, Pello Zubiria eta Xabier Alegria.

Auzi horren burugabekeria bistakoa zen arren, urte luzetako gurutz-bidea eta epaiketara arteko prozesu gorabeheratsua jasan behar izan zuten auzipetuek euren errugabetasuna frogatze aldera. 2010eko apirilean Auzitegi Nazionalako Bosgarren Salak absoluzio epaia eman zuen eta Del Olmoren instrukzioa ipurdi bistan utzi zuen, akats larriak eta interpretazio okerrak egin zirela nabarmenduz. Epaia, besteak beste dio, instrukzio epaileak ez zuela Euskaldunon Egunkaria itxi behar. Del Olmok Auzitegi Nazionalan segitzen du ohiko jardunean.

Eta auzi ekonomikoak zer?

Del Olmok sumarioa bitan banatu zuen arren, bi adarrak lotuta joan dira hein handi batean. Bateko ustezko delitu terroristak, besteren ustezko delitu ekonomikoak ere terrorismo bihurtu zituen.

Impasse handi baten ostean,

2007an Del Olmok zortzi lagun prozesatu zituen auzi ekonomikoan: Joan Mari Torrealdei, Iñaki Uria, Txema Auzmendi, Joxe Mari Sors, Ainhoa Albisu, Mikel Sorozabal, Begoña Zubelzu eta Fernando Furundarena. Zehazki, BEZa aldatzea, diru laguntzak lortzeko tirada handitzea eta irregulartasun ekonomiko txikiak egitea leporatzen ziren epaileak. Akusazioaren zigor eskaera desorbitatua da: 13 eta 26 urte arteko kartzela zigorrak eta 21 eta 33 milioi euroko isunak.

Auzi ekonomikoak epaiketa bidean da, fiskalak oraindik ez baitu akusazioa kendu

Auzipetzearekin batera, Del Olmok prozedura laburtuari ekin zion, epaiketa ahalik eta azkarren egiteko. Baina auzi nagusiko absoluzio epaia lehenago kaleratu zen, eta horrek auzi ekonomikoaren norabidea aldatu du. Delitu terroristarik ez dagoenez, Auzitegi Nazionalak ezin ditu delitu ekonomiko arruntak epaitu, eta auzia Gipuzkoako Prohibitza Auzitegiaren esku geratu da.

Auzipetuen defentsek Gipuzkoako Aldundiaren eta Eusko Jaurlaritzaren txosten bana aurkeztu dituz-

te, iruzur fiskala eta malbertsazioa egon zirela ezeztatzeko. Bestalde, 2011ko abenduan Dignidad y Justicia-k osatutako herri akusazioa auzitik kanpo utzi zuen Gipuzkoako auzitegiak behin betiko, elkartearen helburua “terrorismoarekin loturiko delituak” pertsegitzea dela argudiatuta.

Txosten horiek eskuan, eta herri akusaziorik gabe, fiskalak akusazioa erretiratuko zuela pentsa zitekeen, baina oraindik ez du halakorik egin, eta epaiketa egiteko arrisku handia dago. Besterik da zigor eskaera berak mantenduko ote diren, eta epaiketa egitekotan, auzitegiko 3. zigor salako Carmen Zubimendi magistratuak zein erabaki hartuko duen.

Egunkaria ixtea Estatuari debalde

2010eko absoluzio epaia erabakigarria izan zen arren, *Euskaldunon Egunkaria*arekin gertaturikoa ez da amaitu, eta zauri ugarik irekita segitzen dute. Ondorio judizialak oraindik hor daude, ikusteko baitago auzi ekonomikoak nola bukatuko duen. Bestalde, atxiloen eta auzipetuen sufrimendu pertsonala ez da inolaz ere erreparatu. Nola ahaztu kartzelan izandako egun eta hilabete luzeak? Jasandako torturak eta tratatu txarrak?

Tortura salaketa guztiak artxibatu egin ditu Espainiako justizia adminis-

DANI BLANCO

**Pello
Zubiria
Kamino**

EGUNKARIAKO
ZUZENDARI OHIA

Ez ahaztu 2003ko otso-hila

JUAN JOSE IBARRETXEK Ajuria Eneko jauregian konbidatu gintuenean Malores Etxeberria eta biok kafea hartzera 2003ko martxo hartan, esan genion ez genuela ulertzen zertara zetorren gure pelikula hura. *Euskaldunon Egunkaria* itxi, jende ezagunak horrela mastrakatu... Zer izan zen? Nor eraso edo mehatxatu nahi zuten gu astinduz? Aparte ez zirela egiak gutaz esandakoak, gu ez ginen hain inportanteak, ez zeukaten zertan agertu beharrik hain astazakil, hain militar txetxeniar, hain epaile turko, hain diktadura usaineko agintari. Ala bai?

Hamar urte pasata, 2003ko otsail hartako egia ez dugu ezagutzen. Ez behintzat osorik. Zer izan zen gu atxiloturik ginduzkatela Arantzazu okupatzera zetorren *Guardia Civil* konboi haren kontua, Aranda de Duero atzerako buelta eman zuen espedizio haren istorioa, egiaz gertatu zela konfirmaturik dagoena? Arrasto gutxi azaldu da. Hori bezala izango dira gehiago. Norbaitek inoiz kontatuko du ea norentzako zen gure bizkar ubelduetan idatzitako mezua.

Egiarik ez bada nagusitu, justizia eta kalte-ordaina hain gutxi. Hainbeste lanen fruitu sortutako Egunkaria itxita betirako

Egiarik ez bada nagusitu, justizia eta kalte-ordaina hain gutxi. Hainbeste lanen fruitu sortutako *Egunkaria* itxi betirako, atxilotuen gorputzak, buruak eta irudia hankapean erabili, absolutzioa eta gaur arte.

Espainiako panzerrak ateratzen direlarik kasernatik, zanpatuek garesti pagatutako maniobra borreroentzat dohainik.

Bizi baldin bagara, akaso egunen batean inguratuko zaio batzorderen bateko teknikariren bat kontu haietaz galdezka galdeketatik bueltakoan intzirian ezagutu nuen Iñaki Uriari. Gaur bertan ere beranduegi litzateke atxilotuta geundela arnas-estuka entzuten nuen Luis Goiarentzako, tampax baten erreguka entzunik erotuarazi ninduen Inma Gomilarentzat, beranduegi Martin Ugaldereentzat.

Espetxetik irtenda gero, sarritan egokitu zitzaidan ondoan kafea hartzen Julian *Kurtxus* Irastortza. Esaten nion nire buruari egunen batean etorriko zela norbait gure kontu zaharraz galdezka, berdin parlamentario edo BBCko erreportari, eta esango niola: nik presentatuko dizut bat ezagutu behar duzuna, Gurutze Iantzi emaztea hila du ni egondako leku hartan bertan, hark baditu gauza hobeak zuk jakiteko. Minbi-ziak eraman zuen Irastortza. Aurretik Gurutzeri eta milari moduan, gure ondoren hamar urteotan tortura zerbitzatu diete erretiluan polizia espainiarrek atxilotutako euskaldunei, Inkisizioak zutik dirau XXI.ean.

“Eta hi nola hago?” Eskertuta. Biziarri eskertuta, erreka zoloraino iritsi ondoren bigarren aukera eman didalako. Milaka jenderi eskertuta, “Hiltzaile bat bezala” oparitu zigun kantari hari bezala oihua irentsi zuen etxeoandrearri, izen bakar bat ezin eman hamabi ziento isilduta. Denei nago eta gaude familia eta koadrila osoa eskerturik. 2003ko otsail hartan sentitutako beroa ez dugu sekula ahaztuko. ■

trazioak. 2008an, Martxelo Otamendik Estrasburgoko auzitegira jo zuen, Espainian bide guztiak agortu ondoren. Duela lau hilabete kaleratutako epaian, Europako Giza Eskubideen Auzitegiak Espainia kondenatu zuen Otamendiren tortura kasuak ez iker-tzeagatik eta 24.000 euroko ordainsaria ematera zigortu zuen: “Espainian torturatzea merkea da”, adierazi zuen Otamendik.

Euskal jendarrea ere jasaten ari da Estatuaren itsukeriaren ebakia: *Euskaldunon Egunkaria* itxi zuten, eta itxita segitzen du, Auzitegi Nazionalak esan arren halako neurri baten beharrik ez zela. Estatuari balde atera zaio gainera, kalte-ordainak jasotzeko erreklamazioak atzera bota baitituzte auzitegian. Euskarazko egunkaria sortzeko zenbat jenderen esfortzua zapuztu

ote zuten 2003ko otsail ilun hartan?

Gaur egungo egoera politikoa bestelakoa da, baina Estatuak orain hamar urteko egitura errepresibo guztiak oso osorik mantentzen ditu. Zein berme dugu, gaur edo bihar, beste norbaiti bati berriz ere antzeko sarraski bat egitea bururatzeko bazeaio? ■

